

2008

Eesti Mittetulundus-
ühingute ja Sihtasutuste
Liit MTÜ

8005096

EMTAK 9499

Toompuiestee 17a,
10137 Tallinn

Majandusaasta
01.01.2008-31.12.2008

MAJANDUSAASTA ARUANNE

630 9630 | info@ngo.ee | www.ngo.ee

SISUKORD

Eesti kodanikuühiskond ja EMSL aastal 2008	3
Strateegilised eesmärgid 2008-11: väärtused	8
Strateegilised eesmärgid 2008-11: võimalused	12
Strateegilised eesmärgid 2008-11: oskused	18
Raamatupidamise aastaaruanne	21
RAAMATUPIDAMISBILANSS	22
TULEMIARUANNE.....	23
RAHAVOOGUDE ARUANNE	24
NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE	24
LISA 1. KASUTATUD ARVESTUSMEETODID JA HINDAMISALUSED	25
LISA 2. NÕUDED OSTJATE VASTU	27
LISA 3. MATERIAALNE PÕHIVARA	27
LISA 4. TULEVASTE PERIOODIDE TULU SIHTFINANTSEERIMISEST	28
LISA 5. MAKSUKOHUSTUSED.....	28
LISA 6. TEGEVUSTULUD	29
LISA 7. MITMESUGUSED TEGEVUSKULUD	29
LISA 8. TÖÖJÕUKULUD	29
Allkirjad majandusaasta aruandele.....	30

Eesti kodanikuühiskond ja EMSL aastal 2008

2008. aasta mõju Eesti kodanikuühiskonnale oli vastuoluline. Aasta algas kahe kauaoodatud fondi avanemisega: nii Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismist rahastatav Vabaühenduste Fond (VÜF) kui ka Eesti riigieelarvest rahastatav Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK) on olulised eriti seetõttu, et keskenduvad konkreetsete projektide toetamise kõrval ka organisatsioonide ja kodanikuühiskonna kui terviku arengule.

Mõlema loomisel oli oluline roll mängida ka EMSLil, kes korraldas nii VÜFi kui ka KÜSKi kontseptsiooni koostamist. Lisaks neile kahele uuele fondile võis aga teistegi rahastusallikate puhul näha eelmiste aastate majanduskasvu viljade jõudmist rohkem ka kolmandasse sektorisse. Kuigi täpse statistika puudumine on jätkuvalt probleemiks, on väga tõenäoline, et 2008 oli rahaliselt parim aasta Eesti kolmanda sektori senises ajaloos.

Uus olukord: vähem raha, rohkem ülesandeid

Majanduse jähinemine ja kiire pöördumine languseks avaldas aga mõistagi mõju ka kolmandale sektorile. Esimesena tundsid seda ühendused, kes sissetulekud sõltuvad ärisektori toetusest ja koostöölepingutest, sest kulude kokkutõmbamist alustatakse sageli ettevõtte ühiskondliku vastutusega seotud tegevustest.

Majanduslanguse mõju ühendustele: Eluliini näide

2009. aasta veebruaris kirjeldas EMSLi liikmesorganisatsiooni MTÜ Eluliini tegevjuht Eda Mölder majanduslangusega kaasnenud mõju oma organisatsioonile järgmiselt (lühendatult Hea Kodaniku aja-veebist www.ngo.ee/blog 16.02.2009):

„Meie mahukatest püsiprojektidest on hetkel alla kirjutatud lepingud kaheks ning teenust pakume, kuid lepingud on alla kirjutamata nelja projektiga.

Kriisiabi projektis oli meil jaanuaris 22 tööpäeva kohta 19 juhtumit, mis seotud kas sooritatud enesetapuga või tõsiste enesetapakavatsusega inimestega ja/või nende pereliikmetega. Esimesed sellised juhtumid hakkasid meile jõudma septembris, kuid veel detsember oli kaunis rahulik. Jaanuar oli šokk, sest suitsiidide arv viimastel aastatel oli ju väike. Lisaks on muutunud teravaks kroonilised vaimse tervise seotud haigestumised, mis on seotud üldise pinge ja ebamäärasusega.

See tähendab, et nõustamise iseloom on nüüd teine ja nõustajate emotsionaalne koormus suurem.

Rahapuudus mõjutab ka abivajajate valikuid ja tõenäoliselt hakkavad Eluliini poole rohkem pöörduma ka need, kel varem oli raha tasulisteks teenusteks.

Alustasime kokkuhoiuga juba sügisel, kuid said kokku tõmmatud kõikjalt, kust võimalik. Samas pole meil kunagi olnud võimalust kulutada raha millelegi liigsele. Püüame säilitada nii palju töökoormust kui võimalik, et kõik need inimesed, kes on meiega, jääksid. Kui kärbime, siis solidaarselt.

Oleme tõsiselt pingutanud ja püüdnud lisaraha hankida, kirjutanud projekte valdkondadele, kus me varem ei ole tegutsenud. Katsume laiendada ka oma rahaallikate ringi, et vähem sõltuda päevapoliitikast. Konkurents raha pärast on tugev, aga meie ressurss lobitööks nõrk.“

Aasta teises pooles kärbitud avaliku sektori eelarved mõjutasid aga juba ka märksa suuremat hulka organisatsioone, kelle sissetulekud sõltuvad riigi- või kohalikest eelarvetest.

Nagu kõik teised organisatsioonid, nii pidid ka kodanikuühendused leidma võimalusi oma kulutuste kokkutõmbamiseks, mis tähendab sageli ka tegevuste piiramist. Selle mõju ei pruugi olla muidugi ainult negatiivne: uus olukord tähendab vajadust muutuda efektiivsemaks, oma tegevusi paremini plaanida ja fookustada kõige olulisemale, kaasata rohkem mitterahalisi ressursse jne. Samas on selge, et kärpimiste läbi kaovad ka mitmed vajalikud tegevused, suureneb niigi sageli väikeste ja alarahastatud meeskondade töökoormus, eriti kuna paljude organisatsioonide jaoks tähendab uus olukord suurenevat vajadust nende pakutavate teenuste järele (vt. eelmisel leheküljel Eluliini lugu).

Raskemaks muutuva majandusolukorra kõrval jätkusid aga mitmed omavahel seotud positiivsed arengusuunad: kodanikualgatuse ja –ühiskonnaga seotud teemad on üha kindlamalt ja sisukamalt esindatud avalikes aruteludes, lisandub uusi silmapaistvaid kodanikuühendusi ja -algatusi ning ka olemasolevad saavad professionaalsemaks, suurenevad avaliku ja äri sektori partnerite teadlikkus ja oskused koostööks kodanikuühendustega jne.

Rahvaliitjad Teeme ära! ja Märkamisaeg

2008. aasta sündmustest silmapaistvaimaks kujunesid Teeme ära! prügi-koristustalgud 3. mail. Aasta varem paari IKT- ja keskkonna-spetsialisti jutuajamisest alguse saanud idee koristada ühe päevaga Eestimaa loodus sinna veetud prügist kasvas viimaste aastate suurimaks vabatahtliku töö ettevõtmiseks. Hinnanguliselt osales üle-eestilistel talgutel umbes 50 000 inimest, kes kogusid kokku kümme tonni prahti. Lisaks sellele oli talgutel aga veel mitmeid märkimisväärseid tulemusi: see näitas, kuidas IKT-vahendid saavad tänapäeval olla abiks kodanikualgatuse organiseerimisel ja läbiviimisel (neid kasutati nii prügi kohtade kaardistamisel kui ka osalejate registreerimiseks, info levitamiseks jne), tõi ühise eesmärgi nimel koostööle nii kolmanda, äri- kui ka avaliku sektori, erineva vanuse, hariduse, majandusliku jõukuse ja rahvusega inimesi, tekitas laiemat diskussiooni kodanikualgatuse rollist

Teeme ära 2008

ja võimalustest, keskkonnateadlikkusest, oli eeskujuks sarnastele algatustele teistes riikides jne. Ka EMSL osales Teeme ära! korraldamises, seda nii algul idee läbiarutamise faasis, hiljem info levitajana ning mõistagi ka 3. mail oma tiimiga koristades.

Veel rohkem inimesi – umbes 70 000 – osales Eesti Vabariigi 90. juubeliaasta tippsündmusel, öölaulupeol Märkamisaeg 19. augustil. Ehkki tegu ei olnud kodanikualgatusega, võib sedagi pidada kodanikuühiskonna oluliseks sündmuseks, mis liitis väga erinevaid inimesi. Ajaliselt langes see kokku Venemaa ja Gruusia sõjaga, kus lisaks riigipoolsele abile andsid sõja tagajärgede likvideerimisel oma panuse annetuste ja muu abi näol ka Eesti kodanikuühendused ja tuhanded üksikisikud.

Mitmete positiivsete arengute kõrval avaliku ja kolmanda sektori suhetes teeb muret Eesti Kodanikuühiskonna Arengukontseptsiooni (EKAK) rakendamine. Kuigi EKAKi teemade kaupa toimub jätkuvalt häid edasiminekuid – näiteks menukas kaasamiskoolituste sari riigiametnikele, kolm olulist rahastamisteemalist uuringut, mis aitasid ette valmistada ühenduste riigipoolse rahastamise kontseptsiooni, aasta alguses Riigikogus vastu võetud seadusemuudatus mittetulundusühingute aruannete avalikuks tegemisest alates 2010. aastast ja veel mõned – on meie hinnangul kadumas kummagi sektori ühine strateegiline plaanimine ja vaade sellele, kuidas eri tegevused omavahel seotud. Peaaegu ei toimunud EKAKi ühiskomisjoni tegevust, jätkuvalt on EMSL ja Siseministerium eri meelt EKAKi rakendusüksuste ja vastutuse jagamise osas. Oktoobri lõpus korraldas EMSL esimesed vabaühenduste kärjad, kus vaadati tagasi nii EKAKi senistele tulemustele kui ka arutati edasiste võimalike arengusuundade üle.

EMSLi-aasta: uus strateegia, uued tegijad

EMSLi jaoks algas 2008. aastaga uus strateegiaperiood, kus oleme sõnastanud eesmärgid aastani 2011 ning täpsustanud ka organisatsiooni visiooni ja missiooni. Tegu pole põhimõttelise suuna muutusega, vaid seniste tegevuste ja arengute põhjal selginenud arusaamade vormistamisega. Loobusime senisest programmide süsteemist (arengu-, info- ja tugi- ning liikmeprogramm) ja asendasime selle kolme tegevussuunaga kodanikuühiskonna tugevdamiseks: esiteks kodanikualgatust soodustavate väärtuste kujundamine ühiskonnas, teiseks nende väärtuste realiseerimiseks vajalike võimaluste parandamine, ning kolmandaks nende võimaluste kasutamiseks vajalike oskuste tugevdamine. Esimese alla kuuluvad avaliku kommunikatsiooni tegevused ja suurürituste korraldamine, võimaluste suuna all on eelkõige eestkostetegevused ja ühendustele suunatud infovahetuse korraldamine ning oskuste all peamiselt EMSLi koolitus- ja nõustamistegevused.

EMSLi visioon ja missioon

EMSLi visiooniks on läbimõeldud ja aktiivsel osalusel põhinev kodanikuühiskond, kus inimestel on soov, võimalused ja oskused positiivseid muutusi ellu viia.

EMSLi missiooniks avalikes huvides tegutsevate vabaühenduste huvide kaitsjana on arendada ühenduste tegevust toetavat keskkonda ja tugevdada ühenduste suutlikkust tulemuslikult tegutseda

EMSLiga liitus 2008. aastal üheksa organisatsiooni: SA Noored Kooli, Terve Eesti Sihtasutus, Eesti Lugemisühing, Pensionäride Ühenduste Liit, Eesti Hobumajanduse Edendamise MTÜ, SOS Laste-küla Eesti Ühing, MTÜ Korruptsioonivaba Eesti, Eesti Muinsuskaitse Selts, MTÜ Ökomeedia ja Uue Maailma Selts, mis on viimaste aastate suurim liitujate hulk. Tegevuse lõpetamise tõttu lahkus EMSList SA Eesti Õiguskeskus. Aasta lõpu seisuga kuulus EMSLi 98 liikmesorganisatsiooni, meie võrgustikku aga umbes kaks tuhat organisatsiooni.

Olulist täiendust sai 2008. aastal EMSLi nõukogu. Volitused lõppesid neljal nõukogu liikmel: Mall Hellam, Jüri-Ott Salm, Reet Valing ja Monika Salu, kellest kolm viimast uueks perioodiks ei kandideerinud. 16. mail peetud üldkoosolekul valisid liikmed nõukogusse kuus esindajat: Allar Jõks (ülesseadjaks EMSLi nõukogu), Aare Hõrn (Fenno-Ugria Asutus), Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Eimar Veldre (Eesti Õpilasesinduste Liit ja Eesti Üliõpilaskondade Liit), Maarja Mändmaa (Eesti Naabrivalve) ja Rainer Nõlvak (Eestimaa Looduse Fond). Nõukogus on seega kaetud väga erinevad EMSLi tegevuseks vajalikud kompetentsid: kodanikuühenduse juhtimine, avaliku sektori tundmine, poliitika, juura, ettevõt-lus, kommunikatsioon, keskkond jne. Nõukogu koosolekuid toimus kuus (protokollid leiab internetist www.ngo.ee/noukogu), kuid lisaks neile toimuvad pidevalt arutelud e-posti vahendusel ja nõukogu liikmed aitavad aktiivselt kaasa ka erinevate EMSLi tegevuste läbiviimisele. Aasta lõpus valis nõukogu uueks esimeheks

Maarja Mändmaa, viimased kuus aastat seda rolli täitnud Lagle Parek jätkab nõukogu liikmena.

EMSLi nõukogu ja kontor igasuvisel strateegia-koosolekul Käsmus.

Muutuseid toimus ka EMSLi kontori koosseisus. Veebruarist asus esmakordselt EMSLis poliitika-koordinaatori ametikohale Anna Laido, kes varem töötas Riigikantseleis. KÜSKI juhatajaks saanud Agu Laiuse töö eurofondide koostöövõrgustiku projektijuhina võttis üle Silver Pramann. Suvel lahkus töölt kommunikatsioonijuht Kadi Maria Vooglaid, aasta lõpuni toimetas ajakirja Hea Kodanik seejärel Eric Katskowski. Varasematest töötajatest jätkasid Elina Kivinukk (koolitused), Alari Rammo (ühenduste nõustamine ja kommunikatsioon) ning juhataja Urmo Kübar. Raamatupidamisteenust pakub Janek Keskküla OÜ-st Baker Street, kontorit hoiab korras Valentina Jantšarina.

Õnnestumised ja probleemid

Ühenduste tegevuskeskkonda kujundavates tegevustes 2008. aastal EMSLi jaoks suuri läbimurdelisi või selgete tulemusteni jõudnud ei olnud. Nii võib suuremate õnnestumiste seas nimetada liikmete arendusprojekti edukat käivitamist, kus aitame ühendustel analüüsida oma arenguvajadusi ja leida partnereid nende lahendamiseks. Suur kvaliteedihüpe toimus EMSLi senise infolehega, mis alates suvest on oluliselt mahukam ja nii sisult kui vormilt tugevam ajakiri Hea

Kodanik. Samuti on kõvasti paranenud EMSLi meediasuhtluse suutlikkus – kui varasematel aastatel oleme ilmunud artikleid ja antud intervjuusid ükshaaval aruandes üles lugenud, siis praegu-seks on meediakajastuste hulk nii suur, et igaühe väljatoomisel pole enam mõtet. Väga hästi õnnestusid EMSLi suvekool, kaasamiskoolitused ametnikele ja alustavate ühenduste koolitused.

Samas on näha, et EMSLi kontori jõudlus kipub maha jääma mitmetest ühiskonnas toimuvatest positiivsetest arengutest (mida võib osalt ka EMSLi enda töö tulemuseks lugeda). Avaliku sektori, meedia, uurimistööde tegijate, välispartnerite ja teiste suurenenud huvi Eesti kodanikuühiskonna ja sealhulgas EMSLi tegevuste vastu tähendab meile oluliselt suuremat töökoormust, millega enamasti ei kaasne täiendavat finantseerimist. See tähendab, et neiks iseenesest EMSLi eesmärkidele kaasa aitavateks (ehkki mitte kuigi üheselt mõõdetavate tulemustega) kohtumisteks, nõustamisteks, e-kirjavahetusteks ja muuks selliseks tuleb aega leida teiste tegevuste kõrvalt. Palju enam süvenemist nõuab osalemine avaliku sektori töödes – koostöökogemuste lisandumisel on need arutelud üha enam liikunud varasematelt lihtsamatelt miks-küsimustelt (nt. miks on vajalik ühenduste kaasamine või rahastamine) detailsematele kuidas-küsimustele. Ka EMSLi infokandjate ja ürituste kvaliteedi tõus tähendab, et nende peale kulub rohkem aega, samas kui meie töötajaskond ei ole oluliselt suurenenud.

Nii tuleb ette hilinemisi – näiteks kaasamise käsiraamatu, kodanikuühiskonda tutvustavate inglise ja venekeelsete voldikute ja elektrooniliste infokirjade, Hea Kodaniku ajakirja väljaandmisega – ning ka mitmete vajalike tegevuste edasilükkumist või ärajäämist: plaanitud jäid näiteks 2008. aastal ellu viimata ühenduste edasijõudnute-taseme juhtimiskoolituste ja juhtimisteemaliste käsiraamatute sarja käivitamine, venekeelsete ühenduste võrgustiku loomine EMSLi juurde, EMSLi liikmete omavahelist koostööd edendavate klubiõhtute algatamine. Tööd alustasime, kuid ei viinud sel kujul lõpule ühenduste manifestiga europarlamenti valimisteks; rahastuse leidmise taha jäi sel aastal plaan avalike teenuste üleandmisele kaasa aitava veebikeskkonna loomisest.

Hilinemised või tegematajäämised ei vähenda kindlasti tehtu väärtust, kuid tegu on tõsise probleemiga, mille põhjustega on vaja 2009. aastal tegeleda. Võimalikud lahendused võivad olla näiteks osast senistest tegevustest loobumine, meeskonna suurendamine või muutused rahastamises. EMSLi 2009. aasta plaanide seas, millest suuremad ettevõtmised on seotud Tee-me ära 2009: Minu Eesti mõttetalgute, kahtede valimiste, kodanikuühiskonna konverentsi ning ühenduste tegutsemissuutlikkuse tõstmisega, on ka need küsimused ühed, millele nii liikmete, nõukogu kui ka kontori tiimiga lahendusi leida.

EMSLi tegevused ja tulemused 2008. aastal

Strateegilised eesmärgid 2008-11: väärtused

EMSL tegutseb selle nimel, et ühiskonnas suureneks teadlikkus vabaihenduste rollist ja nende tegevuse mõjust, soov ühendustes osaleda ja neid toetada. Selleks me:

- ✓ korraldame üritusi, mille eesmärk on edendada siinset kodanikuühiskonna-alast mõtet ning tutvustada ja tunnustada vabaihenduste parimaid praktikaid
- ✓ algatame ja osaleme avalikes diskussioonides kodanikuühiskonna teemal ning vahendame avalikkusele kodanikuühiskonna-alast informatsiooni
- ✓ loome avalikkusele kergesti kasutatava vabaihenduste andmebaasi, suurendamaks kolmanda sektori läbipaistvust ja võimaldamaks analüüsida ühenduste tegevuse tulemusi
- ✓ osaleme kodanikuhariduslike õppeprogrammide väljatöötamises ja elluviimises
- ✓ tegutseme ise eeskujuliku ja vastutava vabaihendusena, olles kaasav, hooliv ja abivalmis organisatsioon ning hinnates oma tulemusi läbi ühiskondliku, majandusliku ja keskkondliku mõju.

Kodanikuühiskonna aasta tegijad Uue Maailma Selts Toompeal Riigikogu esimehelt Ene Ergmalt õnnitlusi vastu võtmas.

Suuremad üritused:

- ✓ Kodanikuühiskonna aasta tegija tiitli pälvisid 2007. aastal tehtu eest vabaühendustest Uue Maailma Selts uuendusliku ja silmapaistva tegevuse eest kogukonna loomisel Tallinna kesklinnas, avaliku sektori organisatsioonidest Suure-Jaani vallavalitsus teistelegi omavalitsustele eeskujuks sobivate hästi toimivate koostöösuhete eest kohalike ühendustega, ning äriettevõtetest Hansapank mitmekülgse toetuse eest uuenduslikele kodanikualgatustele. Aasta teoks kuulutati ettevõtete koalitsiooni asutamine HIV/aidi vastu ning aasta missiooniinimeseks prof. Rein Einasto, kes koondas avalikkust Sakala keskuse lammutamise vastu. Auhinnad anti üle 26. aprillil Riigikogu valges saalis. Loe lähemalt www.ngo.ee/tegijad.
- ✓ 3. mail toimunud Teeme ära! prügikoristustalgute organiseerimises osales EMSL algfaasis nõuandjana, hiljem info levitajana ühendustele ning mõistagi ka oma koristustiimiga. Alates suvest lõime juba aktiivsemalt kaasa 2009. aasta Teeme ära: minu Eesti mõttetalgute ettevalmistamisel. Loe lähemalt www.teeme2008.ee ja www.minueesti.ee
- ✓ 31. oktoobril korraldasime Tallinnas esimesed Eesti vabaühenduste kärjad, mida edaspidi kavatsesime korraldama hakata üle aasta, vaheldumisi kodanikuühiskonna konverentsiga. Kärjad on vaba osavõtuga aruteluforum, kus käsitleme ühendustele olulisi küsimusi. Seekordseks teemaks oli „Mida on EKAK meile andnud?“ ning lisaks tagasivaatele EKAKi senisele rakendamisele ja selle tulemustele keskenduti kolmele arengusuunale: kodanikuühiskonda puudutav seadusandlus, EKAKi rakendamise parem süsteem ning kohaliku tasandi kokkulepped. Osales 185 inimest. Rahaliselt toetasid BAPP, KÜSK ja Siseministerium. Loe lähemalt www.ngo.ee/23032.

Avalik kommunikatsioon:

- ✓ EMSLi tegemistest pälvisid enim meediakajastusi aasta tegijad ning vabaühenduste kärjad, vabariigi aastapäeva eelne üleskutse koos meie liikme, Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsiga, kus kutsusime üles inimesi jäädvustama oma ettevõtmisi Eesti Vabariigi 90. sünnipäeval, sügisene avaldus keskkonnaorganisatsioonide toetuseks, keda ministeerium jättis kõrvale looduskaitseriformi arutelult, valimiskulutuste piiramise üleskutse aasta lõpus jt. EMSLi töötajatelt ja nõukogu liikmetelt ilmus arvamuskäsitlusi, intervjuusid, kommentaare, sealhulgas intervjuu Urmo Kübaraga Euroopa kolmanda sektori portaalis Vita Europe. Avalikke esinemisi teiste organisatsioonide korraldatud üritustel oli aasta peale umbes paarkümmend.

Kasutajasõbralik ja usaldusväärne register:

- ✓ 2008. aastal võttis Riigikogu vastu seadusemuudatuse, mille kohaselt saavad MTÜ-de aastaaruanded 2010. aastast äriregistris avalikuks – see on teema, mille eest EMSL on aastaid seisnud, sest kättesaadav info ühenduste tegevuse ja tulemuste kohta on eelduseks, et inimesed saaksid langetada arukaid otsuseid nende tegevuses kaasa löömise või toetamise kohta. Omalt poolt tegime ettepanekuid Statistikaametile, millist infot Eesti ühenduste kohta oleks vaja koguda, osalesime riikliku statistikaseaduse ettevalmistami-

se töörühmas, konsulteerisime elanikkonna ajakasutuse uuringut, kus küsitakse ka vaba-
tahtliku töö kohta jne.

- ✓ Sügisel algas Justiitsministeeriumi juhtimisel iseäranis suur projekt, kus kümnete riigi-
asutuste ja eestkosteoorganisatsioonide koostöös asuti korrastama kõiksugust statistika
ja aruandluse kogumist juriidilistelt isikutelt, eesmärgiga vähendada eri riigiasutustele
andmete topeltesitamist, kuid uus kord muudab põhimõtteliselt ka majandusaasta aru-
annete esitamist. EMSL oli kaasatud valitsuskomisjoni taksonoomia töörühma, eelnõu
valmis 2009. aasta alguses.

Kodanikuharidus:

- ✓ Tegime ettepanekud Riiklikule Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskusele ühiskonnaõpetuse
uue õppekava jaoks, pakkudes ideid, kuidas tundides teoreetiliste teadmiste kõrval pak-
kuda ka praktiliste kodanikualgatuse kogemuste saamise võimalust. Urmo Kübar esines
sama ideega ühiskonnaõpetuse õpetajate sügiskoolis, kodanikuhariduse teema oli kesk-
ne sügisel ilmunud Hea Kodaniku ajakirjas. Andsime ise mõned koolitunnid ja loengud
kesk- ja kõrgkoolides ning koostasime valiku tellimuskoolitusi noortele
(www.ngo.ee/22171). Pakkusime ideid riikliku väärtuskasvatuse programmi jaoks. Alus-
tasime koostööd karjäärinõustajatega, et nad oskaksid lähemalt tutvustada ka kolman-
dat sektorit kui karjäärivõimalust noortele.

EMSLi kui organisatsiooni toimimine:

- ✓ EMSLi üldkoosolek toimus 16. mail meie liikme Miikaeli ühenduse juures Vanalinna
Gümnaasiumis. Osales 40 liikmesorganisatsiooni, veel kümme oli esindatud teiste liik-
mete poolt volikirja alusel. Kinnitati 2007. majandusaasta aruanne, tutvustati EMSLi
2008-11 strateegilisi suundi ja 2008. aasta liikmetegevusi, nõukogu liikmeteks valiti Mall
Hellam, Aare Hörn, Allar Jõks, Maarja Mändmaa, Rainer Nõlvak ja Eimar Veldre. Det-
sembris valis nõukogu oma esimeheks Maarja Mändmaa, kuus viimast aastat seda rolli
täitnud Lagle Parek jätkab nõukogu liikmena. Nõukogu tegevusest lähemalt:
www.ngo.ee/noukogu.
- ✓ EMSLi liikmeskond kasvas 98 organisatsioonini. 2008. aastal liitusid SA Noored Kooli,
Terve Eesti Sihtasutus, Eesti Lugemisühing, Pensionäride Ühenduste Liit, Eesti Hobuma-
janduse Edendamise MTÜ, SOS Lasteküla Eesti Ühing, MTÜ Korruptsioonivaba Eesti, Ees-
ti Muinsuskaitse Selts, MTÜ Ökomeedia ja Uue Maailma Selts. Tegevuse lõpetas ja seega
lahkus ka EMSLi ridadest SA Eesti Õiguskeskus. EMSLi liikmetest lähemalt:
www.ngo.ee/liikmed.
- ✓ Koostöö liikmetega toimub väga erinevates vormides: nõustamised, vastastikused esi-
nemised üksteise üritustel, info levitamine, ühised projektid, arvamuste küsimine EMSLi
seisukohtade kujundamiseks, liikmete arenguprogramm jms.
- ✓ Aasta alguses kolisime uutesse kontoriruumidesse Toompuiestee 17A. Jagame kontorit
Heateo Sihtasutuse, Terve Eesti Sihtasutuse ning MTÜ-dega Vastutustundliku Ettevõtlu-
se Foorum, MTÜ Ökomeedia ja Valgevene Uus Tee. See võimaldab mitmeid kontori res-
surssi omavahel jagades säästlikumalt kasutada, kuid veel olulisem on koos töötamise
sisuline väärtus – sel moel saame eri moel kodanikuühiskonna tugevdamisega tegeleva-

te organisatsioonidega (kellest mitmed ju ka EMSLi liikmed) lihtsamini infot vahetada, aru pidada, üksteiselt õppida ja üksteist aidata.

- ✓ EMSLi kontori tegevustes alustasime lisaks nädala-koosolekutele ka tiimi-miitingutega, mida saab kokku kutsuda iga töötaja asjade arutamiseks, mis tema jaoks olulised. Püüame rakendada planeerimis-süsteemi, kus iga töötaja koostab kuu alguses endale täpse tegevusplaani ning kuu lõpus hindab selle täitmist.

Kolimine uude kontorisse.

- ✓ EMSLi enda avaliku näo küsimustega seondub ka meie visuaalse graafika värskendamine, millega veidi tegelesime. Sobiva lahenduse mitteleidmisel lükkus aga siin lahendus aastasse 2009. Tegu polnud ka hädavajaliku eesmärgiga just 2008. aastal saavutada.
- ✓ Lisaks headele sõnadele liikmetelt ja teistelt jagus EMSLi inimestele ka riiklikku tunnustust. Vabariigi aastapäeval sai presidendilt teenetemärgi meie kauaaegne juhataja ja praegune nõukogu liige Kristina Mänd. Juba teist aastat järjest tuli EMSLisse ka rahvastikuminiistri büroo välja antav Aasta Kodaniku tiitel: kui 2007. aastal valiti selleks Lagle Parek, siis 2008. aastal Teeme ära algataja Rainer Nõlvak.

Rahastamine:

- ✓ Majandusaasta tegevustulu oli 3,4 miljonit krooni, sh müügitulu 177 850 krooni. Varade maht oli 31.12 seisuga 2,2 miljonit krooni. Materiaalset põhivara soetati 23 190 kr eest. Töötajate arv oli aastas keskmiselt kolm inimest, lisandusid töötajad töövõtulepingu alusel. Tööjõukulu kokku oli 979 898 krooni (eelmisel majandusaastal 978 366 krooni).
- ✓ Tulude (ca 3,4 miljonit krooni) ja kulude (ca 3,2 miljonit) maht jäi samale tasemele kui 2007. aastal. Aasta jooksul laekunud tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest moodustas märkimisväärsed 1 083 362 krooni (2007. aasta lõpus 185 239 kr). Suhteliselt sarnaselt 2007. aastaga jagunevad ka tulud rahastajate lõikes – ligi 40% valitsuse sihtfinantseerimine (aasta varem 32%), erafondidest taas viiendik ning muude tulude osakaalud jäid igaüks alla 10%. Olulisematest uutest rahastajatest lisandusid Kodanikuühiskonna Sihtkapital, Vabauhenduste Fondi kaudu Norra ja EEA finantsmehhanismid ning Riigikantselei kaudu Euroopa Sotsiaalfond.

Strateegilised eesmärgid 2008-11: võimalused

EMSL tegutseb selle nimel, et ühendustel oleks kättesaadav informatsioon ja teised ressursid, mis on vajalikud nende eesmärkide saavutamiseks, seda eelkõige suhetes avaliku võimuga. Selleks me:

- ✓ jätkame EKAKi elluviimise ja arendamise eestvedamist;
- ✓ algatame ja osaleme teisi kaasates ühenduste tegevuskeskkonda puudutava õigusloome ning heade tavade kokkuleppimise ja elluviimise protsessides;
- ✓ koostöös ministeeriumidega korrastame ühenduste avaliku võimu poolse rahastamise süsteemi, et see oleks läbipaistev, piisav ja tulemuslik;
- ✓ loome avalike teenuste üleandjate ja osutajate info- ja nõustamissüsteemi;
- ✓ analüüsime ühenduste arengut ja arenguvajadusi ning aitame neid lahendada;
- ✓ kogume, toimetame ja levitame ühenduste tegevuseks olulist informatsiooni eesti, vene ja inglise keeles

EKAKi rakendamine:

- ✓ Lisaks 31. oktoobril toimunud vabaihenduste EKAKi-teemalistele käreajatele analüüsime EKAKi ühiskomisjoni tegevust ja esitasime Siseministeeriumile omapoolse nägemuse nii komisjoni rollist kui ka rakendusüksuste süsteemist. Need ettepanekud ei erine oluliselt juba varem esitatutest: näeme, et ühiskomisjoni roll peaks olema protsessi suunav ning järelvalvet teostav, samas kui sisulise ja igapäevase tööga

Vabaihenduste käreajad 2008: EMSLi Alari Rammo, KÜSKi juht Agu Laius ja Riigikogu liige Toomas Trapido

tegeleksid vabaühendused ja ametnikud, kellel on selleks ühiskomisjoni poolt antud selged volitused ja vastutus ning vajalikud ressursid.

- ✓ Sügisel toimusid Siseministeeriumi korraldamisel "Kodanikualgatuse toetamise arengukava" (KATA) laiapõhjalise osalejaskonnaga seminarid, kus teiste seas osales ka EMSL. Arutelude käigus sai senine KATA nõ. laiali lammutatud ja uuesti kokku pandud ning koostatud 2009-10 aastate rakenduskava, kuid majanduslangus ei võimaldanud sisuliselt uusi algatusi sisse kirjutada ning EMSLi poolseks peamiseks mureks lõpptulemuse juures jäi EKAKi ja KATA rakendamine, mida õieti ei arutatudki, kuid just elluviimine ehk rollide ja tegevuste jaotus ning ühenduste positsioon selles on olnud aastaid üks kriitilisema tähtsusega takistus. Meie kirjalikku arvamust KATA rakendusplaani kohta saab lugeda www.ngo.ee/seisukohad.

Ühenduste tegevuskeskkond:

- ✓ Juba 2007. aasta suvel saatis Justiitsministeerium kooskõlastusringile mahukad eelnõud muuhulgas mittetulundusühingute ja sihtasutuste seaduste muutmiseks. Kuna eelnõu sai Riigikogus vastu võetud alles 2009. aasta alguses, jätkus mingil määral töö ka 2008. aastal, peamiselt Riigikogu õiguskomisjoni liikmeid nõustades ja vahepeal esitatud muudatusettepanekuid kommenteerides. Mitmele muudatusettepanekule olid aktiivselt vastu ametiühingud ja korteriühistud, EMSLi hinnangul sai uuendatud seadus mõistlik.
- ✓ Septembris algas EMSLil koostöös PRAXISE ja Siseministeeriumiga 28 kuud kestev Paremate poliitikate projekt. Sellest peaks tõusma kasu nii ühendustele kui ka avaliku sektori organisatsioonidele läbi parema kaasamise poliitikate kujundamise. Projekti käigus aitame kaasamise vaatepunktist nõustada kolme pikaajalist õigusloomeprotsessi, töötame välja õppematerjale, proovime uuenduslikke kaasamismeetodeid – kõike selleks, et kaasamine muutuks tulemuslikumaks, sisuliselt kvaliteetsemaks ning osalistele mõistetavamaks. Esimeseks kolmest kaasusest valisime Sotsiaalministeeriumi perepoliitika arengukava koostamise. Novembris viisime selle raames läbi kaasamissimulatsiooni, mille keskmeks oli vanemahariduse süsteemne arendamine. Osalejad – nii teemaga seotud valitsusasutuste kui ka ühenduste esindajad – rõhutasid peale simulatsiooni kõige enam saadud praktilist kogemust, mille tulemusena neil on kindlam tunne arengukava koostamisega jätkata. Samuti jäi selle projekti raames 2008. aastasse EMSLi ja PRAXISE õppereis Londonisse, kus kohtusime kahe kaasamisega tegeleva organisatsiooni, Involve'i ja OPMi tegevusega. Loe sellest projektist lähemalt www.ngo.ee/tof. Seda projekti rahastab töökefondide Tarkade Otsuste Fond.
- ✓ Kaudselt on ühenduste tegevuskeskkonnaga seotud ka see, kuidas valitakse esindusdemokraatia organeid. Kui Riigikogu arutas europarlamenti valimiskorda ning välireklaami keelu kaotamist aktiivse valimiskampaania perioodil, tegime ka omalt poolt kaks avaldust: kutsusime üles europarlamenti valimistel kasutama avatud nimekirju ning valimisreklaami piiramise küsimusele lähenema terviklikult, seades ülempiiri valimiskulutustele. Kumbki avaldus soovitud tulemust kaasa ei toonud, küll aga sai valimiskulutuste teemast alguse üks meie 2009. aasta tegevusi, hea valimistava sõnastamine ja kokkuleppimine erakondadega.

Kaasamine paberil ja praktikas

Kaasamist võib ilmselt nimetada EKAKi teemadest viimaste aastate jooksul kõige paremini edenenuks – kokku on lepitud kaasamise heas tavas, loodud selle rakendamiseks mitmeid võimalusi, selgelt on kasvanud nii ametnike kui ka vabaühenduste kaasamis-alane arusaam ja oskused.

Ent kui üldine tase paraneb, leidub ometi näiteid erakordselt halvast kaasamisest. 2008. aasta üheks silmapaistvaimaks näiteks siin sai looduskaitse halduse reform, kus ministerium selle plaanides osaleda soovinud keskkonnaorganisatsioonide eest infot varjas. Nii avastasid viimased, olles seni kuulnud kinnitusi, et eelnõu ka nendega läbi arutatakse, selle ühel hetkel juba valitsuse kooskõlastus-ringilt. Nädal hiljem võttis valitsus eelnõu ühenduste protestidest hoolimata ka vastu.

Sellise käitumise peale avaldasid paha-meelt mitte ainult keskkonna-, vaid ka teiste valdkondade ühendused, sealhulgas EMSL. 10. oktoobril peaministrile ja riigisekretärile saadetud

kirjas ütlesime: „Kui täna suhtume normaalselt sellesse, et keskkonnaühendused jäetakse kõrvale looduskaitset puudutava küsimuste arutelust, võib homme olla sama probleem mistahes teises valdkonnas. [---] Selline tegutsemine rikub avaliku võimu ja kodanikuühenduste koostööd ning vähendab inimeste usku avatud riigivalitsemisesse. Ka ei ole see kooskõlas koalitsioonileppega, kus valitsusliit kinnitab, et loeb kodanikuühendusi oma partneriteks ja peab nendega aktiivset dialoogi.“ (loe kirja www.ngo.ee/23303)

Kuu hiljem saabunud vastuses nõustus riigisekretär, et kaasamise praktika on valitsusasutustes erinev ja vajab ühtlustamist ning kinnitas, et peaminister peab vajalikuks kaasamise hea tava ametlikku heakskiitmist valitsuses, kuid enne seda tuleb 2005. aastal kokku lepitud teksti veel parandada. Mingeid lubadusi tähtaja suhtes ei antud, küll aga kavatseb EMSL seda teemat jätkuvalt valitsusele meelde tuletada.

Ühenduste rahastamine:

- ✓ Sügiseks koondas EMSL kümme kond ettepanekut ühendustelt ja enda nõustamispraktikast, mis puudutasid tulumaksusoodustuse alase seadusandluse ja tõlgendamispriktika muutmissettepanekuid. Kohtumisel rahandusministeriumi maksupoliitika osakonna ning maksuameti maksuosakonna ametnikega selgus, et neil on pigem vastupidise suuna ettepanekud, ehk soodustusi pigem vähendada ja tingimusi karmistada. Kehtiv kord tundus selle valguses turvalisem kui võimalike muutuste järel ning algatus sai sel hetkel sinnapaika jäetud.
- ✓ Ühenduste rahastamise teemal valmis kolm olulist uuringut, mille kõigi koostamises osales mingil määral ka EMSL. Esiteks koostasid PRAXIS ja Tallinna Ülikool Siseministeriumi tellimisel analüüsi ministeriumide senistest ühenduste rahastamispraktikatest ja pakkusid välja ettepanekud olukorra parandamiseks. Urmo Kübar osales selle uuringu nõuandvas töörühmas, Alari Rammo aga fookusrühmas. Analüüsi ennast ja selles sõnastatud poliitikaettepanekuid hindasime väga headeks, kuid aasta lõpus valminud ühenduste ra-

hastamiskontseptsiooni eelnõu suhtes jäi EMSL kriitiliseks, sest selle eesmärk, fookus ja plaanitavad tulemused jäid meie hinnangul ebaselgeks. Meie seisukohta saab lugeda www.ngo.ee/seisukohad.

- ✓ Kolmest uuringust teisena koostasid PRAXIS ja EMSLi nõukogu liige Kristina Mänd KÜSKi tellimisel analüüsi nõ. protsendiseaduse rakendamise võimalustest Eesti ühenduste rahastamisel. Urmo Kübar aitas sellesse uuringusse kirjutada ülevaadet teiste maade kogemustest sarnaste seaduste rakendamisel. Kõige väiksem oli meie osalus kolmandas, BDA Consulting OÜ koostatud hasartmängumaksust ühendustele suunatava rahastuse analüüsis, mille tellis samuti KÜSK. Siin piirdusime lihtsalt intervjuu andmisega uuringu jaoks, kus esitasime oma nägemuse Hasartmängumaksu Nõukogu tööga seotud probleemidest. Kõik kolm uuringut on leitavad www.ngo.ee/uuringud.
- ✓ Koostöö näide ühenduste rahastamise alal ärisektoriga on Hansapanga (aasta teisest poolest Swedbanki) annetuskeskkonna hindamiskogu, milles EMSLi esindajana osales Urmo Kübar. Töö sisuks oli peamiselt taotluste läbivaatamine, mille tulemusena valitakse kaks korda aastas keskkonda uusi organisatsioone, kellele inimesed selle kaudu annetusi teha saavad. Vaata lähemalt www.swedbank.ee/tuletoeta.

Avalike teenuste üleandmine:

- ✓ Avalike teenuste üleandjate ja osutajate info- ja nõustamissüsteemi loomiseks esitasime rahastustaotluse Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismide regionaalarengu meetmesse, kuid see taotlus ei leidnud rahastust. Jätkame sellega tööd ja esitame taotluse uuesti II voorus 2009. aastal.

Uuringu- ja analüüsitegevused:

- ✓ Uuringutegevustest viisime nagu igal aastal läbi USA Rahvusvahelise Abi Agentuuri ühenduste jätkusuutlikkuse indeksi Eesti fookusgrupi ja kirjutasime selle põhjal raporti. Kevadel ilmunud 2007. aasta indeks asetaskodanikuühendused Kesk- ja Ida-Euroopa ning endise Nõukogude Liidu riikide seas taas esikohale. Aasta varasemaga võrreldes olid Eesti ühenduste näitajad paranenud kolmes kategoorias: majanduslik elujõulisus, maine ja eestkostesuutlikkus. Kõige tugevamad näitajad on infrastruktuuris, mis tähendab hästi arenenud katus- ja tugiorganisatsioonide võrgustikku; samuti seadusandlik keskkonnas ja eestkostesuutlikkuses. Kõige kehvemad tulemused anti Eesti ühendustele tegutsemisuutlikkuses ja majanduslikus elujõulisuses, kuigi ka nendelt näitajatelt ollakse vaadeldud riikide seas parimad. Probleemideks on ühenduste jätkuvalt suur sõltuvus lühiajalisest projektirahastusest, vähene avalike teenuste osutamise suutlikkus ning palgaliste töökohtade vähesus, mis pärsivad organisatsioonide arengut. Samuti toodi välja usaldusväärse ja kasutajasõbraliku ühenduste registri puudumine ning siinsete eesti- ja venekeelsete ühenduste vähene koostöö. Loe lähemalt www.ngo.ee/indeks.
- ✓ Töötasime välja ka uue uuringuprogrammi „Suutlik sektor“, kus paneme 2009. aastal kokku esindusliku valimi Eesti kodanikuühendustest, kelle peal regulaarselt hakata uurima erinevate ühenduste jaoks oluliste küsimuste mõjusid. Seda rahastab KÜSK.

Info vahendamine ühendustele ja nende partneritele:

- ✓ EMSLi infolehe viimane number ilmus veebruaris, alates suvest on tegu ajakirjaga Hea Kodanik. Kasvas ajakirja maht (aasta lõpus 40 lk), trükiarv (2500) ning täieliku muutumise tegi läbi kujundus, muutudes läbinisti neljavärviliseks. Ka sisu kujundasime lugejasõbralikumaks, lisades uusi rubriike (essee, leksika, pikem *feature*-žanris kaanelugu, soovitusel jne). Uuendus on ka see, et hakkasime ajakirja koostamisse kaasama külalistoimetajad – ühiskonnas tuntud inimene, kel on nii ajakirjanduse kui ka vastava numbriga keske teemaga seotud kogemust. Suvisesotsiaalse ettevõtluse teemalise Hea Kodaniku külalistoimetajaks oli Janek Mäggi, sügisese noorte ja kodanikuhariduse teemalise numbriga külalistoimetajaks Jaak Urmet (Wimberg). Aasta viimase numbriga teemaks oli kodanikuühenduste juhtimine (külalistoimetajaks Tiina Kaalep), kuid selle ilmumine jäi kahjuks 2009. aastasse. Ajakiri levis jätkuvalt tasuta tellijatele, ametnikele, poliitikele, koolidele, raamatukogudele jt. Ajakirja ilmumist rahastasid Siseministerium ja KÜSK. Loe ajakirjanumbreid www.ngo.ee/heakodanik.
- ✓ Kodanikuühiskonna infovõrava www.ngo.ee suuremad arendustööd olid ette nähtud 2008. aasta tegevuskavas ning eelarves ja osa kulutusi sai ka ette ära tehtud, kuid nähtav tulemus jääb 2009. aastasse. Jätkuvalt on kavas koduleht ümber struktureerida, muuta kujundust, info kättesaadavamaks, lisada nõuandefoorumi funktsioon jms, et vastata kaasaegsematele veebifunktsioonidele. Sellegipoolest tõusis portaali kasutatavus jätkuvalt, aasta jooksul toimus ligi 100 000 külastust ning 284 000 leheküljevaatamist. Iseäranis aktiivne oli külastuste osas aasta teine pool, ulatudes päevas kuni 800 külastuseni. Kodulehe liiklust elavdab märkimisväärselt esmaspäevane uudiskiri e-EMSL, jätkuvalt on kõige populaarsem rubriik nõukeskus (MTÜ asutamine, maksud, raamatupidamine). Portaali ja elektrooniliste infokirjade väljaandmist rahastas Siseministerium.
- ✓ Oktoobris käivitasime portaali kõrval arvamuste ja mitteformaalsema info avaldamise kanalina Hea Kodaniku ajaveebi www.ngo.ee/blog, kus kirjutavad peamiselt EMSLi töötajad.
- ✓ Alustasime uute ja vanade trükiste kandmist keskkonda issuu.com, mis võimaldab märksa mugavamalt lugeda ekraanil pdf-faile kui nt Adobe Acrobatiga. 2008. aastal sai sinna kantud enamik varasemaid EMSLi infolehti, enda väljaantud käsiraamatud ja hulk uurinuid. 2009. aastal on plaanis digiteerida Avatud Eesti Fondi loal ka kunagise kodanikuühiskonna häälekandja Foorum kõik ilmunud numbrid.
- ✓ Lisaks iganädalasele e-EMSLile andsime välja ka ingliskeelset uudiskirja teiste maade kodanikuühiskonna-aktivistidele, kuid endiselt ei ole me suutnud tagada selle regulaarset ilmumist. Siiski on see ja www.ngo.ee ingliskeelne osa praegu peamiseks Eesti kodani-

Infolehest ajakirjaks kasvanud Hea Kodanik.

kuühiskonna alase info avaldamise kohaks välislugejatele. Jätkuvalt on halvasti venekeelse info väljaandmisega, kuid aasta jooksul pidasime läbirääkimisi Integratsiooni Sihtasutuse ja rahvastikuministri bürooga, leidmaks võimalust võtta EMSLisse tööle siinsete venekeelsete ühendustega tööle asuv inimene. Loodame, et see saab tehtud 2009. aastal.

- ✓ Info vahendamine Eesti kodanikuühiskonna arengutest ei toimunud aga pelgalt kodulehe ja uudiskirjade vahendusel. 14. mail korraldasime traditsioonilise hommikukohvi Eestis tegutsevatele välissaatkondadele, kus rääkisime nii Eesti vabühenduste viimase aasta jooksul toimunud olulisematest algatustest ja rahvusvahelisest koostööst. Juunis toimunud üleilmse kodanikuühenduste liidu CIVICUS aastakonverentsil pidasid ettekan- ded Kristina Mänd (keskkonnasäästlikkusest) ja Urmo Kübar (EKAKi rakendamisest). Urmo käis Eesti kodanikuühiskonna kogemusi jagamas ka juulis Gruusias ECNLi korralda- tud konverentsil Gruusia, Armeenia, Aserbaidžaaani ja Moldova kodanikuühenduste ja avaliku sektori esindajatele, oktoobris Rootsis üle-euroopalise kaasamise hea tava koos- tamise töökoosolekul, novembris Inglismaal konverentsil „Chain Reaction 2008“ ja Public Administration Internationali koolitusel kaasamisest. Lisaks kirjutas Urmo peatüki Eesti kodanikuühenduste eetikakoodeksist ECNLi rahvusvahelise uurimusraporti jaoks. Kohtumisi erinevate kolmanda sektori uurijate ja rahvusvaheliste organisatsioonide esindajatega oli aasta jooksul veel mitmeid. Õppereisil käisid meie juures Albaania ja Norra kodanikuühenduste grupid.

Strateegilised eesmärgid 2008-11: oskused

EMSL tegutseb selle nimel, et Eesti vabaühendused oleksid hästi juhitud ja tulemuslikud ning ühenduste partneritel oleks vajalikud oskused tulemuslikuks koostööks. Selleks me:

- ✓ korraldame koolitusi ühenduste arenguks vajalikel teemadel, eelkõige juhtimisega seotud küsimustes
- ✓ koolitame ja nõustame ühenduste partnereid avalikus ja ärisectoris koostööks ühendustega
- ✓ anname välja õppematerjale
- ✓ aitame vabaühendustel leida lahendusi nende tööd takistavatele probleemidele

Ühenduste koolitamine:

- ✓ Kokku osales meie koolitustel 2008. aastal üle 900 inimese. EMSLi koolitusaasta suurimaks ettevõtmiseks oli traditsiooniline suvekool, mis 2008. aastal toimus 12.-13. septembrini Roostal teemal „Juhiks kasvamine“. Osalejaid oli 150 ning teemadeks olid nii enese kui ka organisatsiooni juhtimine ning uued trendid juhtimises. Lektoriteks esinejateks olid Lembit Saarsalu ja Olav Ehala, Aivar Haller, Veigo Kell, Mati Raidma ja Siim Kiisler, teise päeva töötubasid said üles seada kõik soovijad. Tagasisideküsitluses hindas 95% osalenutest suvekooli sisu heaks või väga heaks ning 97% andis samasuguse hinnangu korraldusele. Suvetooli toimumist rahastas osaliselt Siseministerium. Loe lähemalt www.ngo.ee/suvekool.

Suvetooli maailmakohvikus vahetasid osalejad mõtteid sellest, milline on hea juht ühendusele.

Suvekoolis osalejad: korraga nii õppijad kui õpetajad

EMSLi koolitustes oleme püüdnud liikuda selles suunas, et oleks vähem loenguid ja rohkem arutelu osalejate endi vahel – kui tegu ei ole vastaval teemal just päris algajatega, on neil kõigil omi unikaalseid teadmisi ja kogemusi, mille vaagimine aitab meie meelest sootuks paremini edasi.

Suvekoolis kujundasid osalejad nõnda ise peaaegu kogu teise päeva. Iga soovija võis ise püsti panna jututoa teema, mis talle enim korda läheb ja kus ta soovis jagada oma mõtteid ning kuulda teiste omi.

Kokku tekkis nõnda kümme jututuba, kus teemadeks olid näiteks meeskonna loomine ja partnersuhted, noorte kaasamine ühenduse tegevusse, kaasavate otsuste tegemine, juhi enesejuhtimine jms. Kes ise ei soovinud jututuba luua, sai nende seast valida endale osalemiseks huvipakkuvaima.

Vaba ja aktiivse osaluse õhkkond oli üks neist asjadest, mida osalejad hiljem ka tagasisideankeetides sageli mainisid. „Ei olnud lihtsalt järjekordne seminar või konverents, millelt lähed ära ja hingad kergendatult, et jumal tänatud, läbi on. Praegu on küll tunne, et sellest võib reaalset kasu olla,“ kirjutas üks.

Mida osalejad suvekoolist konkreetselt said ja mida suvekooli tulemusel ette võtta kavatsevad, saab lugeda www.ngo.ee/23279.

EMSL omakorda sai Roostal õnnestunud jututubadest innustust kujundada sellest uus koolitusformaad – esimene juhtimise jututuba väljaspool suvekooli toimub 2009. aasta juunis.

- ✓ Ajaliselt kõige mahukam oli EASi tellitud alustavate ühenduste koolitussari, mille läbiviimiseks korraldatud konkursi EMSL võitis. Kokku toimus 23 kolmepäevast koolitust nii eesti kui ka vene keeles, mille jooksul said osalejad põhiteadmisi ühenduse tegevusest: juhtimisest, raamatupidamisest, vajalikust seadusandlusest, organisatsiooni arendamisest jms-st. Nagu suvekoolis, nii oli ka siin osalejate tagasiside väga positiivne: ükski 23 koolitusest ei saanud üldhinnanguna alla 4,5 punkti 5-st võimalikust. Loe lähemalt www.ngo.ee/22338.
- ✓ Tellimuskoolitusi tegime aasta varasemaga võrreldes veidi rohkem: kaksteist (2007. aastal kaheksa). EMSLi pakutavate koolitustega saab tutvuda www.ngo.ee/koolitused.

Avaliku sektori koolitamine:

- ✓ Lisaks eelmises osas tutvustatud Paremate poliitikate projektile korraldasime Riigikantselei ja Siseministeeriumi tellimisel kaasamisteemalise koolitussarja riigiametnikele. Kokku kuuel koolitusel osales 125 ametnikku. Lisaks neile pidasime veel kaasamisteemalised õppepäevad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumis ja Siseministeeriumis.

Õppematerjalid:

- ✓ Urmo Kübar ja Hille Hinsberg Riigikantseleist kirjutasid kaasamise käsiraamatut ametnikele ja vabaühendustele. Lootsime selle valmis saada 2008. aastal, kuid et teisi tegevusi

oli nii palju, siis jäi käsiraamatu lõpetamine 2009. aastasse. Käsiraamatu ilmumist rahastavad nii Siseministeerium kui ka Riigikantselei.

Ühenduste nõustamine:

- ✓ Sügisel käivitasime organisatsioonide arendusprogrammi, kus aitame osalema valitud ühendustel analüüsida nende arenguvajadusi ning leida partnereid nende lahendamiseks. Programm on eelkõige mõeldud EMSLi liikmetele, kuid mitte ainult. Neljaks esimeseks osalejaks valisime soovijate seast Eesti Noorteühenduste Liidu, Arengukoostöö Ümarlaua, Tallinna Puuetega Inimeste Koja ja Eesti Euroopa Liikumise. 2008. aasta jooksul jõudsimme nende organisatsioonide hetkeolukorra kaardistada ja vajadused järjestada. Kokku plaanime kaheaastase projekti jooksul sel moel nõustada 20 organisatsiooni. Programmi rahastab Vabaühenduste Fond, loe lähemalt www.ngo.ee/tagatargemaks.
- ✓ Muud nõustamistegevused jätkusid nii nagu eelmistelgi aastatel. See on tegevus, mille eest keegi meile raha ei maksa (v.a. EMSLi liikmete liikmemaksud), kuid kui oskame, siis püüame ikkagi meile telefoni või e-posti teel tulnud küsimustele vastata. Eelkõige puudutavad need ühenduse asutamist, juhtimist, põhikirja, tulumaksusoodustusega ühenduste nimekirja pääsemist ja koolituste korraldamist. Täpset arvestust pidamata võib hinnanguliselt öelda, et aastas pöörduakse nõuküsimisega EMSLi poole paarisajal korral.

Kuidas EMSL saab aidata liikmetel tugevamaks saada?

Arendusprogramm „Taga targemaks“ on näide liikmetegevusest, mis otseselt alguse saanud liikmesorganisatsioonide endi ettepanekust. Kui kohtumistel liikmetega oleme arutanud, mida nad EMSLilt vajavad, käidi mitmelt poolt välja mõtte, et abi kuluks ära nõuannetena, kuidas organisatsiooni tööd paremini korraldada.

Seda me Norra/EMP finantsmehhanismide Vabaühenduste Fondi rahalisel toetusel 2008. aasta sügisest tegema hakkasimegi. Programmi osalema valitud ühendustel aitame analüüsida nende hetkeolukorda, meeskonda ja arenguvajadusi, selle põhjal sünnib vajaduste kaardistus ja ettepanekud muutusteks.

Nendega töötab kõigepealt organisatsioon ise, koostades tegevuskava, kuidas ja mis ettepanekuid ta ellu viima hakkab. EMSL aitab omalt poolt leida ka vabatahtliku partneri vastavalt vajadusele ka äri-, avalikust või kolmandast sektorist, kes saab siin organisatsioonile nõu anda. Sel moel aitame kaasa ka sektorite vahelisele koostööle.

2008. aasta sügisel valisime programmi esimesse „lendu“ Tallinna Puuetega Inimeste Koja, Eesti Euroopa Liikumise, Eesti Noorteühenduste Liidu ja Arengukoostöö Ümarlaua. Kokku suudame kaheaastase programmi jooksul tegeleda 20 organisatsiooniga, seejuures ei pea kõik ilmtingimata tulema EMSLi liikmeskonnast.

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

TEGEVJUHTKONNA DEKLARATSIOON

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu (edaspidi EMSL) tegevjuhtkond deklareerib oma vastutust lehekülgedel 21 - 29 raamatupidamise aastaaruande koostamise eest ja kinnitab, et:

- ✓ raamatupidamise aastaaruande koostamisel rakendatud arvestuspõhimõtted on vastavuses Eesti hea raamatupidamistavaga;
- ✓ raamatupidamise aastaaruanne kajastab õigesti ja õiglaselt EMSL finantsseisundit, majandustulemust ja rahavoogusid;
- ✓ kõik teadaolevad olulised asjaolud, mis on selgunud aruande valmimise kuupäevani, on raamatupidamise aastaaruandes nõuetekohaselt arvesse võetud ja esitatud;
- ✓ EMSL on jätkuvalt tegutsev.

Tallinnas, 20.05.2009. a.

Urmo Kübar

Juhataja

RAAMATUPIDAMISBILANSS

kroonides

	Lisa	2008	2007
AKTIVA			
<i>KÄIBEVARA</i>			
Raha ja pangakontod		2 053 541	754 678
Ostjate tasumata summad	2	153 246	24 320
<i>KÄIBEVARA KOKKU</i>		2 206 787	778 998
<i>PÕHIVARA</i>			
Materiaalne põhivara	3	34 284	31 238
<i>PÕHIVARA KOKKU</i>		34 284	31 238
AKTIVA KOKKU		2 241 071	810 236
PASSIVA			
<i>LÜHIAJALISED KOHUSTUSED</i>			
Võlad tarnijatele		330 469	21 982
Maksuvõlad	5	42 805	22 318
Võlad töövõtjatele		15 476	32 181
Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest	4	1 083 362	185 239
<i>LÜHIAJALISED KOHUSTUSED KOKKU</i>		1 472 112	261 720
<i>NETOVARA</i>			
Eelmiste aastate tulem		548 516	279 700
Aruandeaasta tulem		220 443	268 816
<i>NETOVARA KOKKU</i>		768 959	548 516
PASSIVA KOKKU		2 241 071	810 236

TULEMIARUANNE

kroonides

	Lisa	2008	2007
Tegevustulud			
Müügitulu	6	177 850	44 533
Muud tulud (sihtfinantseerimine, liikmemaksud, annetused)	6	3 255 158	3 442 342
Kokku tegevustulud		3 433 008	3 486 875
Tegevuskulud			
Mitmesugused tegevuskulud	7	2 233 315	2 201 153
Tööjõukulud	8	995 373	978 366
Põhivara kulum ja väärtuse langus		20 144	41 760
Muud ärikulud		1 732	186
Kokku tegevuskulud		3 250 564	3 221 465
TULEM		182 444	265 410
Finantstulud			
Intressitulud		37 999	3 294
Muud intressi- ja finantstulud		0	112
Kokku finantstulud		37 999	3 406
ARUANDEAASTA TULEM		220 443	268 816

RAHAVOOGUDE ARUANNE

kroonides

2008

2007

RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST

Aruandeaasta tulem	182 444	265 522
<i>Korrigeerimised (+/-)</i>		
Põhivara kulum ja allahindlus	20 144	41 760
Tegevuskasum enne käibekapitali muutust	202 588	310 576
Nõuded ostjate vastu (+/-)	-128 926	-20 003
Viitlaekumised (+/-)	0	1 256
Sihtfinantseerimine (+/-)	898 123	-462 486
Võlad tarnijatele (+/-)	308 487	-36 782
Maksuvõlad (+/-)	20 487	21 297
Võlad töövõtjatele (+/-)	-16 705	30 762
RAHAVOOD ÄRITEGEVUSEST KOKKU	1 284 054	-155 380
RAHAVOOD INVESTEERIMISTEGEVUSEST		
Põhivara soetamine	-23 190	-21 920
Saadud intressid	37 999	3 294
RAHAVOOD FINANTSEERIMISEST	14 809	-21 920
RAHAJÄÄGI KOGUMUUTUS	1 298 863	-177 300
RAHA ALGJÄÄK	754 678	931 978
RAHA LÖPPJÄÄK	2 053 541	754 678

NETOVARA MUUTUSTE ARUANNE

kroonides

	Eelmiste perioodide jaotamata tulem	Kokku
Seisuga 01.01.2007	279 700	279 700
2007. a tulem	268 816	268 816
Seisuga 31.12.2007	548 516	548 516
Seisuga 01.01.2008	548 516	548 516
2008. a tulem	220 443	220 443
Seisuga 31.12.2008	768 959	768 959

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1. Kasutatud arvestusmeetodid ja hindamiselused

EMSL 2008. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Hea raamatupidamistava põhinõuded on kehtestatud Raamatupidamise seadusega ning seda täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt väljaantavad juhendid.

EMSL tulemiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisa 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud Eesti kroonides.

Raha ja raha ekvivalendid

Raha ning raha ekvivalentidena kajastatakse raha kassas ja pangas, nõudmiseni hoiuseid, lühiajalisi (alla 3 kuulise lunastustähtajaga) pangadeposiite ja rahaturufondi osakuid, millel puudub oluline turuväärtuse muutuse risk. Rahavoogude aruandes kajastatakse rahavoogusid äritegevusest kaudsel meetodil. Investeeringu- ja finantseerimistegevusest tulenevaid rahavoogusid kajastatakse otsemeetodil.

Finantsvara ja –kohustused

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi. Finantskohustused kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolle üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdud finantsvara üle.

Nõuded ostjate vastu

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud müüdud toodangu kulus. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 180 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Lootusetud nõuded on bilansis alla hinnatud tõenäoliselt laekuva summani. Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Materiaalne põhivara

Olulisuse printsiibist lähtudes kajastatakse põhivarana need varaobjektid, mille soetusmaksumus ületab 10 000 krooni ja mille kasulik eluiga on üle ühe aasta. Madalama soetusmaksumusega või lühema kasuliku elueaga varaobjektid kantakse kasutusse võtmisel kuluks ning nende üle peetakse arvestust bilansiväliselt. Juhul, kui materiaalse põhivara objekt koosneb üksteisest eristatavatest olulistest komponentidest, millel on erinevad kasulikud eluead, võetakse need komponendid raamatupidamises arvele eraldi varaobjektidena, määrates neile eraldi amortisatsiooninormid vastavalt komponentide kasulikule elueale.

Ettevõtte kasutab materiaalse põhivara amortiseerimisel lineaarset meetodit. Materiaalse põhivara gruppidele on üldjuhul määratud järgmised kasulikud eluead:

Materiaalse põhivara grupp	Kasulik eluiga
Muu inventar	2 - 3 aastat

Materiaalne põhivara võetakse arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnas ja otsestelt soetamisega seotud kulutustest. Edaspidi kajastatakse materiaalsel põhivara bilansis selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja vara väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Materiaalsele põhivarale määratud amortisatsiooninormid vaadatakse üle, kui on ilmnenud asjaolusid, mis võivad oluliselt muuta põhivara või põhivaragrupi kasulikku eluiga. Hinnangute muutuste mõju kajastub aruandeperioodis ja järgnevatel perioodides. Kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine; amortiseerimist alustatakse uuesti hetkest, mil vara lõppväärtus on langenud alla tema bilansilise jääkmaksumuse.

Kui materiaalse põhivara objektile on tehtud selliseid kulutusi, mis vastavad materiaalse põhivara mõistele, siis need kulutused lisatakse põhivara objekti soetusmaksumusele. Jooksva hoolduse ja remondiga kaasnevad kulutused kajastatakse aruandeperioodi kuludes.

Kui materiaalse põhivara objektil vahetatakse välja mõni oluline komponent, lisatakse uue komponendi soetusmaksumus objekti soetusmaksumusele, eeldusel, et see vastab materiaalse põhivara mõistele. Asendatav komponent kantakse bilansist maha. Kui asendatava komponendi soetusmaksumus ei ole teada, hinnatakse maha kantavat maksumust lähtudes asendamise hetke soetusmaksumusest, arvestades maha hinnangulise kulumi.

Tulude arvestus

Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seonduvad riskid ja hüved on läinud üle ostjale ning müügitulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta.

Tulu teenuste müügist kajastatakse lähtudes valmidusastme meetodist, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Intressitulu kajastatakse lähtudes vara sisemisest intressimäärast.

Rahavoogude aruanne

Rahavoogude aruanne on koostatud kaudsel meetodil - äritegevuse rahavoogude leidmisel on korrigeeritud ärikasumit, elimineerides mitterahaliste tehingute mõju ja äritegevusega seotud käibevarade ning lühiajaliste kohustuse saldode muutused.

Sihtfinantseerimine

Organisatsioon on lähtunud sihtfinantseerimiste kajastamisel brutomeetodist. Tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist. Saadud summasid kajastatakse tuluna kui ettevõtte aktsepteerib finantseerimisega kaasnevaid tingimusi ja kavatseb neid täita ning finantseerimise summa on usaldusväärset määratav ja selle laekumine on tõenäoline. Saadud toetus kajastatakse tulemiaruanDES tuluna.

Varade sihtfinantseerimisel võetakse soetatud vara bilansis arvele tema soetusmaksumuses; varade soetamise toetusena saadud summa kajastatakse bilansis kohustusena, mis kantakse tulusse soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Mitterahalise toetusena saadud vara võetakse bilansis arvele tema õiglases väärtuses. Tekkiv kohustus kantakse tuludesse vara järelejäänud kasuliku eluea jooksul.

Liikmemaksud ja annetused kajastatakse kassapõhiselt.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid bilansi kuupäeva, 31. detsembri 2008 ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2. Nõuded ostjate vastu

Nõudeid ostjate vastu on bilansipäeva seisuga summas 153 246 krooni (eelmisel majandusaastal 24 320 krooni). Ostjatelt laekumata summasid on bilansis hinnatud lähtudes tõenäoliselt laekuvatest summadest.

Lisa 3. Materiaalne põhivara

	Inventar	Kokku materiaalne põhivara
Soetusmaksumuses 31.12.2007	219 771	219 771
Soetamine (+)	23 190	23 190
Soetusmaksumuses 31.12.2008	242 961	242 961
Akumuleeritud kulum 31.12.2007	188 533	188 533
Aruandeaastal arvestatud kulum (+)	20 144	20 144

Akumuleeritud kulum 31.12.2008	208 677	208 677
Jääkmaksumuses 31.12.2007	31 238	31 238
Jääkmaksumuses 31.12.2008	34 284	34 284

Lisa 4. Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest

Sellel real on kajastatud sihtfinantseerimise ettemaksed, mis kuuluvad kulutamisele 2008. aastal. Tulevaste perioodide tulu sihtfinantseerimisest kokku on 1 083 362 krooni (eelmisel majandusaastal 185 239 krooni).

Rahastajate lõikes jagunevad ettemaksed:

	2008	2007
Avatud Eesti Fond	736 320	26 757
Siseministerium	142 663	158 482
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	26 672	0
Vahendatud sihtfinantseerimine	177 707	0
Kokku	1 083 362	185 239

Lisa 5. Maksukohustused

Bilansikirjel Maksuvõlad on kajastatud maksukohustused Maksu- ja Tolliametile kassapõhiselt seisuga 31.12.2008, mis tulu- ja sotsiaalmaksu ning töötuskindlustus- ja kogumispensionimaksete puhul tekiks vastavate seaduste alusel seisuga 10.01.2009.

Maksuliik	31.12.2008	31.12.2007
	Kohustus	Kohustus
Sotsiaalmaks	26 014	14 045
Töötuskindlustusmakse	519	369
Kinnipeetud tulumaks	14 743	7 353
Kohustusliku kogumispensioni makse	1 529	551
Kokku	42 805	22 318

Lisa 6. Tegevustulud

Tulud on kajastatud tekkepõhiselt. Kauba müügi puhul on müügitulu tekkimise momendiks kauba omandiõiguse üleminek ostjale. Intressitulu on kajastatud tekkepõhiselt.

Tulud tegevusalade lõikes	2008	%	2007	%
Müük	177 850	5,18%	44 533	1,28%
Sh koolituste korraldus (EMTAK 70221)	170 635		0	
Sh käsiraamatute müük (EMTAK 58111)	7 215		44 533	
Valitsuse sihtfinantseerimine	1 363 216	39,71%	1 106 930	31,75%
Projektid Avatud Eesti Fond (sh BAPP)	669 619	19,51%	801 580	22,99%
Projekt Norra	19 272	0,56%	91 565	2,63%
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	692 999	20,19%	508 935	14,60%
Projekt USAID	34 204	1,00%	66 707	1,91%
Kodanikuühiskonna Sihtkapital	67 578	1,97%	0	0,00%
Muud tulud	275 778	8,03%	766 475	21,98%
Annetused	42 500	1,24%	8 983	0,26%
Liikmemaksud	89 992	2,62%	91 167	2,61%
Kokku	3 433 008	100,00%	3 486 875	100,00%
Tulu riikide lõikes	2008	%	2007	%
Eesti	3 398 804	99,00%	3 420 168	98,09%
Mitte EL	34 204	1,00%	66 707	1,91%
Kokku	3 433 008	100,00%	3 486 875	100,00%

Lisa 7. Mitmesugused tegevuskulud

Mitmesugused tegevuskulud summas 2 233 315 krooni (eelmisel majandusaastal 2 201 153 krooni) sisaldab muuhulgas järgmisi suuremaid kulutusi: kommunaalkulud 35 656, kirjastuskulud 272 189, seminaride korraldamine 529 451, lähetuskulud 75 563, majutus ja toitlustus 300 486 krooni jt.

Lisa 8. Tööjõukulud

Tööjõukulud summas 995 373 kr (eelmisel majandusaastal 978 366 kr) sisaldab palgakulu 735 620 kr, sh juhataste liikme tasu 228 000 kr (2007. aastal 180 000 kr), sotsiaalmaksu- ja töötuskindlustuskulu summas 244 277 krooni ning puhkusereservi kulu 15 476 kr.

ALLKIRJAD 2008. a MAJANDUSAASTA ARUANDELE

EMSL juhatus on koostanud 2008. aasta majandusaasta aruande, mis koosneb tegevjuhtkonna deklaratsioonist, tegevusaruandest ja raamatupidamise aastaaruandest. Käesolevaga kinnitan EMSL-i 2008. aasta majandusaasta aruandes esitatud andmete õigsust.

Tegevjuhtkond allkirjastas 2008. aasta majandusaasta aruande 20.05.2009.a.

2008. aasta majandusaasta aruande kinnitas EMSLi üldkoosolek 22.05.2009.

Urmo Kübar

Juhataja

SÕLTUMATU AUDIITORI JÄRELDUSOTSUS

MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit üldkoosolekule

Oleme auditeerinud MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab bilanssi seisuga 31. detsember 2008 ning eeltoodud kuupäeval lõppenud majandusaasta tulemiaruanne, netovaramuutuste aruannet ja rahavoogude aruannet, aastaaruande koostamisel kasutatud peamiste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muid selgitavaid lisasid. Auditeeritud raamatupidamise aastaaruanne on lisatud meie poolt identifitseerituna käesolevale järeldusotsusele.

Juhatuse kohustused raamatupidamise aastaaruande osas

Juhatuse kohustuseks on raamatupidamise aastaaruande koostamine ning õiglane esitamine kooskõlas Eesti hea raamatupidamistava nõuetega. Selle kohustuse hulka kuulub asjakohase sisekontrollisüsteemi kujundamine ja töös hoidmine, mis tagab raamatupidamise aastaaruande korrektse koostamise ja esitamise ilma pettustest või vigadest tulenevate oluliste väärkajastamisteta, asjakohaste arvestuspõhimõtete valimine ja rakendamine ning antud tingimustes põhjendatud raamatupidamislike hinnangute tegemine.

Audiitori kohustused

Meie kohustuseks on avaldada auditi põhjal arvamust raamatupidamise aastaaruande kohta. Viisime auditi läbi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Need standardid nõuavad, et me oleme vastavuses eetikanoõuetega ning et me planeerime ja viime auditi läbi omandamaks põhjendatud kindlustunde, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi väärkajastamisi.

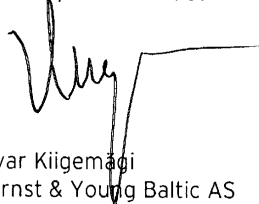
Audit hõlmab raamatupidamise aastaaruandes esitatud arvnäitajate ja avalikustatud informatsiooni kohta auditi tõendusmaterjali kogumiseks vajalike protseduuride läbiviimist. Nende protseduuride hulk ja sisu sõltuvad audiitori otsustustest, sealhulgas hinnangust riskidele, et raamatupidamise aastaaruanne võib sisaldada pettustest või vigadest tulenevaid olulisi väärkajastamisi. Asjakohaste auditi protseduuride kavandamiseks võtab audiitor nende riskihinnangute tegemisel arvesse õige ja õiglase raamatupidamise aastaaruande koostamiseks ja esitamiseks juurutatud sisekontrollisüsteemi, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust sisekontrolli tulemuslikkuse kohta. Audit hõlmab ka kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasuse, juhatuse poolt tehtud raamatupidamislike hinnangute põhjendatuse ja raamatupidamise aastaaruande üldise esituslaadi hindamist.

Usume, et kogutud auditi tõendusmaterjal on piisav ja asjakohane meie arvamuse avaldamiseks.

Arvamus

Meie arvates kajastab lisatud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistest osades õiglaselt MTÜ Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit finantsseisundit seisuga 31. detsember 2008 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta finantstulemust ja rahavoogusid kooskõlas Eesti hea raamatupidamistavaga.

Tallinn, 20. mai 2009

Ivar Kiigemägi
Ernst & Young Baltic AS